Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Esko Hirvonen

19.01.2023

LaV@eduskunta.fi

Lakivaliokunta perjantai 20.01.2023 klo 09.45 / U 97/2022 vp / Lausuntopyyntö

Tullin lausunto koskien valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten ja seuraamusten määrittelystä (pakoterikosdirektiivi)

Direktiiviehdotuksen taustalla on komission katsoma tarve varmistaa, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 29 artiklan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 215 artiklan mukaisesti toteutettujen pakotteiden rikkominen on kaikissa jäsenvaltioissa rangaistavaa ja että rangaistussäännökset täyttävät yhteisen vähimmäistason.

Esityksessä todetaan, että komission mukaan pakotteiden rikkomista koskevissa rikosmääritelmissä ja seuraamuksissa on jäsenvaltioiden kesken merkittäviä eroja, eikä rikoksia komission mukaan myöskään tutkita ja syytetä riittävän tehokkaasti. Komissio näkee tarpeellisena, että EU:n jäsenvaltiot voivat puhua pakoteasioissa yhdellä äänellä, mikä on tullut erityisen ajankohtaiseksi Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan yhteydessä.

Tulli valvoo maahantuontia, kauttakuljetusta ja vientiä sekä panee osaltaan täytäntöön EU:n pakotteita Venäjältä tapahtuvassa tuonnissa ja Venäjälle suuntautuvassa viennissä. Valvonnan paljastamat rikkeet viennin ja tuonnin yhteydessä johtavat meillä usein esitutkintaan, jolloin rikosnimikkeenä on säännöstelyrikos tai törkeä säännöstelyrikos. Tulli myös tutkii kaikki paljastamansa rikokset päinvastoin kuin 3. kappaleessa sivulla 11 todetaan. Tähän mennessä Ukrainaan kohdistetun hyökkäyksen alkamisesta lähtien Tullin esitutkinnassa on ollut hieman vajaa kaksisataa pakotteisiin liittyvää säännöstelyrikosta.

Tulli pitääkin tärkeänä, että Euroopan Unionin jäsenmaissa pakotteiden vastaisiin tekoihin suhtauduttaisiin myös rikosoikeudellisesti yhtenäisesti, jotta pakotteilla ja niiden taustalla olevilla tavoitteilla olisi mahdollisimman suuri vaikutus. Toisaalta Tullin näkee asian myös rikosoikeudellisen yhteistyön kannalta siten, että mahdollisimman saman sisältöiset rangaistussäännökset mahdollistavat tehokkaan esitutkintayhteistyön jäsenvaltioiden viranomaisten välillä. Kaikkiaan Tulli pitää pakoterikosdirektiivin ehdotuksia tärkeinä ja tarpeellisina.

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Esko Hirvonen

19.01.2023

Seuraavassa muutama Tullin kannalta merkittäviä kohtia kirjelmästä:

- Ehdotuksen 3 artiklan e-kohdan "kielletty kaupankäynti" lienee Tullin toiminnan kannalta oleellisin tavarapakotteita koskeva kohta ko. artiklasta. Kohdassa mainittu "muiden palvelujen tarjoaminen" käsittänee esim. kuljetuspalvelut. E-kohdan sisältö vastaa ainakin oleellisilta osin Neuvoston asetuksessa 833/2014 kielletyksi säädettyjä toimintatapoja. Koska säännöstelyrikoksena tutkitaan ko. asetuksen rikkomiset, ei kohdalla ole vaikutusta meidän toimintakenttään ja säännöstelyrikoksen määritelmä kattaa kohdassa mainitut tekotavat rangaistavuuden osalta.
- Ehdotuksen 3 artiklassa on tuotu esiin a-g kohtien rangaistavuus törkeästä huolimattomuudesta. Tullin näkökulmasta törkeän huolimattomuuden ulottaminen rangaistavuuden piirin olisi perusteltua.
- Ehdotuksen 5 artiklaan liittyen on (s. 9) tuotu esiin nykyinen törkeän säännöstelyrikoksen rangaistusmaksimi suhde direktiivissä ehdotettuun. Jos törkeän säännöstelyrikoksen rangaistusmaksimi olisi suomalaisen käytännön mukaan 6 v, mahdollistaisi se salaisten pakkokeinojen käytön tehokkaammin PKL 10:52 mukaisesti.
- Ehdotuksen 16 artiklassa on tuotu esiin, että pakotesäännösten rikkomiseen liittyvissä esitutkinnoissa tulisi olla järjestäytyneen rikollisuuden tutkinnassa käytettävät tutkintavälineet. Telekuuntelun edellytyksenä voimassa olevan lain mukaan on se, että törkeä säännöstelyrikos on tehty liike- tai ammattitoiminnassa. Tämä voi rajata tietyissä tilanteissa telekuuntelun käyttömahdollisuuksia. Lisäksi esimerkiksi asuntokuuntelu ei ole mahdollista törkeän säännöstelyrikoksen tutkinnassa.

Esko Hirvonen
Valvontapäällikkö

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi